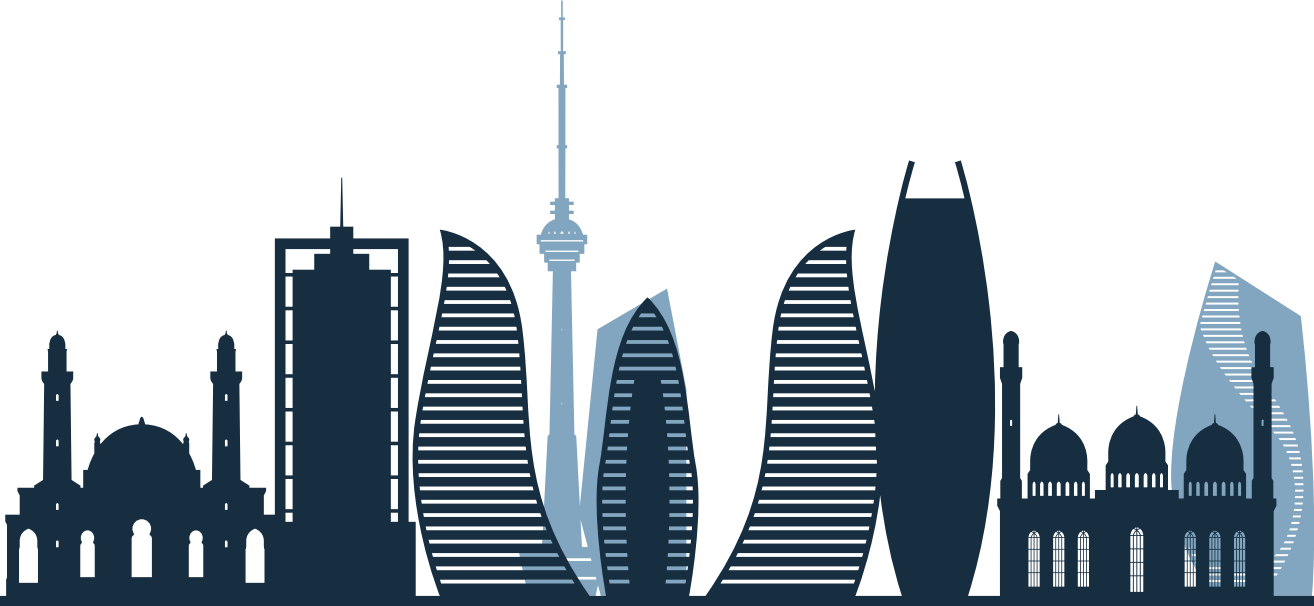

AZERBAYCAN

TÜRKİYE-AZERBAYCAN İŞ KONSEYİ

AYLIK BÜLTENİ

Istanbul
GEDİK
Üniversitesi

Mart 2024

AZERBAYCAN'DA ÖZEL GÜNDEM VE ULUSLARARASI İLİŞKİLERİNDEKİ GÜNCEL GELİŞMELER

1 Mart

Güney Gaz Koridoru Danışma Konseyi'nin 10. Bakanlar Toplantısı ve Yeşil Enerji Danışma Konseyi'nin 2. Bakanlar Toplantısı, Bakü'deki Gülistan Sarayı'nda gerçekleştirildi. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev yaptığı konuşmada; Azeri-Çırağ-Güneşli'nin Azerbaycan'ın petrol ihracatından temel kaynağı olduğunun altını çizdi.

11 Mart

Azerbaycan-Kazakistan Yüksek Düzeyli Hükümetler arası Konseyi'nin ilk toplantısı, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım- Jomart Tokayev'in katılımıyla gerçekleştirildi.

18 Mart

NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, temaslarda bulunmak için geldiği Azerbaycan'da önce Cumhurbaşkanı İlham Aliyev sonra Savunma Bakanı Zakir Hasanov ile bir araya geldi. Görüşmenin ardından Aliyev ve Stoltenberg ortak basın toplantısında konuştu.

Hasanov-Stoltenberg görüşmesinde, siber güvenlik, mayın temizleme ve bölgesel güvenlik konularında görüş alışverişinde bulunuldu.

Stoltenberg, daha sonra Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramov'la görüştü. Azerbaycan Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamaya göre, görüşmede Azerbaycan ile NATO arasındaki ilişkiler ve Ermenistan-Azerbaycan çatışması sonrasındaki durum müzakere edildi.

18 Mart

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Cumhurbaşkanlığı Dış Politika İşleri Departmanı Başkanı Hikmet Hacıyev, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Uluslararası Departmanı Başkan Yardımcısı Chen Zhou ile bir araya geldi. Taraflar, Yeni Azerbaycan Partisi ile Çin Komünist Partisi arasındaki aktif diyalogun, iki halk arasındaki dostane ilişkilerin güçlenmesine, çok yönlü iş birliğinin derinleştirilmesine ve genel olarak Azerbaycan-Çin ilişkilerinin gelişimine önemli katkılar sağladığını belirttiler.

18 Mart

ABD Dışişleri Bakanlığının Kafkas Müzakereleri Kıdemli Danışmanı Louis Bono, Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramov ile bir araya geldi. Azerbaycan Dışişleri Bakanlığınca göre, görüşmede Azerbaycan ile ABD arasındaki ikili ve çok taraflı iş birliği gündemi ve perspektifleri, bölgedeki durum, ayrıca Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki normalleşme sürecinin çeşitli yönleri ele alındı.

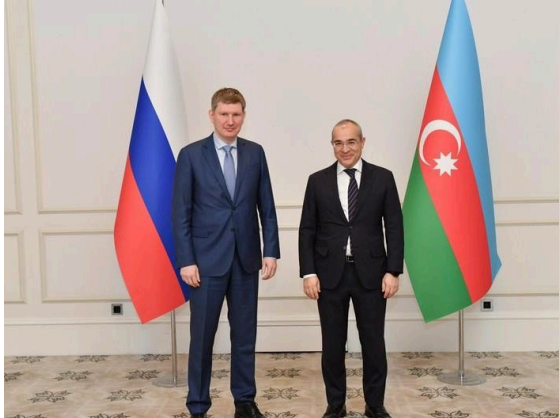
21 Mart

Azerbaycan Dışışleri Bakanı Ceyhun Bayramov, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) ve Belçika hükümetinin ev sahipliğinde düzenlenen Birinci Nükleer Enerji Zirvesi'ne katıldı. Bakan Bayramov yaptığı konuşmada; Azerbaycan'ın Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ile iş birliği, Azerbaycan için "Ülke Çerçeve Programı" çerçeve belgesinin detaylarını ve Azerbaycan'ın ulusal düzeyde nükleer teknoloji kullanımı deneyimleri hakkında kapsamlı bilgiler verdi.

7 Mart

Azerbaycan Ekonomi Bakanı Mikayil Cabbarov, Rusya Ekonomik Kalkınma Bakanı Maksim Reşetnikov ile bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda, Azerbaycan ve Rusya'nın ekonomi alanındaki ortak faaliyetlerinin gündemi; ikili ticareti destekleme ve iş insanları arasında daha güçlü bağlar kurulmasını teşvik etme; ulaşım ve altyapı projeleri içinde ortaklıkları güçlendirme ve yeni iş birliği alanlarını detaylandırma olarak görüşüldü.

14-16 Mart 2024

14-16 Mart tarihleri arasında 11. Global Bakü Forumu Bakü'de düzenlendi. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in açılış konuşmasını takdim ettiği forum, yeni dünya düzenini tehdit eden faktörler, güvenlik sorunları, barışın sağlanması ve bölünmüş bir dünyada istikrarın inşa edilmesi için perspektifler gibi kritik birçok konu üzerine tartışmalara ev sahipliği yaptı.

TÜRKİYE'DE AZERBAJYAN GÜNDEMİ

1-3 Mart 2024

1-3 Mart 2024 tarihleri arasında Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde ve Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın ev sahipliğinde "Krizler Döneminde Diplomasiyi Öne Çıkarmak" temasıyla Antalya'da düzenlenen Diplomasi Forumu'nun üçüncüsü düzenlendi. Üçüncü Antalya Diplomasi Forumunda Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramov, "21. Yüzyılda Türk Dünyasında Kurumsallaşma: Türk Devletleri Teşkilatı" temalı panel oturumuna katıldı.

Bayramov, Antalya Diplomasi Forumu marjında Türk Savunma Sanayii Başkanı Haluk Görgün ile bir toplantı gerçekleştirdi.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanlığı Dış Politika İşleri Başkanı Hikmet Hacıyev, "Değişen Güvenlik Tehditlerini Anlamada Yeni Dış Politika Yaklaşımları" konulu oturuma katıldı.

Ermenistan Dışişleri Bakanı Ararat Mirzoyan, "Uluslararası Ticaret, Bağlantısallık ve Karşılıklı Bağımlılık" konulu panel oturumuna katıldı.

6 Mart

Azerbaycan Savunma Bakanı Tümgeneral Zakir Hasanov liderliğindeki heyet, Türk Silahlı Kuvvetler Genelkurmay Başkanı General Metin Gürak ile bir araya geldi. Toplantıda, Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin dostluk ve karşılıklı güvene dayandığı belirtildi ve mevcut iş birliğinin bölgede istikrarın sağlanmasında ana faktörlerden biri olduğu vurgulandı.

6 Mart

Yurtdışı Türkler Toplulukları Başkanlığı (YTB), Türkiye Azerbaycan Dernekler Federasyonu, Azerbaycan-Türkiye Gıda Güvenliği Sivil Toplum Kuruluşu, Yeni Çağ Medya Grubu, TİMİR, Academix Gelişim ve Kariyer Merkezi paydaşlığı ile 'Küreselleşmede Kültürlerarası Diyalogun Rolü: "Azerbaycan Türkiye Uluslararası Gençlik Forumu" gerçekleştirildi.

8 Mart

Azerbaycan'ın başkenti Bakü'ye giden Dışişleri Bakan Yardımcısı Yasin Ekrem Serim temasları kapsamında Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramov tarafından kabul edildi. Türkiye ve Azerbaycan arasında konsolosluk ve göç istişareleri yapıldı. Taraflar, ikili, bölgesel ve çok taraflı iş birliği perspektifleri, bölgedeki durum ve Azerbaycan-Ermenistan normalleşme süreci hakkında görüş alışverişinde bulundu.

15 Mart

Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan Üçlü Dışişleri Bakanları Toplantısının dokuzuncusu gerçekleştirildi. Haydar Aliyev Merkezi'nde Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramov'un ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya, Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ile Gürcistan Dışişleri Bakanı İliä Darçiaşvili katıldı. Toplantı marjında Bayramov Hakan Fidan ile bir araya geldi. İkili görüşmede, iki ülke arasındaki müttefik ilişkilerin geliştirilmesi perspektifleri ve mevcut bölgesel durum ele alındı.

21 Mart

Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Brüksel'deki Birinci Nükleer Enerji Zirvesi'nin marjında Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramov ile toplantı gerçekleştirdi. Taraflar, iki ülke arasındaki başarılı iş birliğini ikili ve çok taraflı formatlarda bölgesel gelişime önemli katkılar sağladığını vurguladılar. Ayrıca ticaret, enerji, güvenlik, ulaşım, bilim, eğitim ve birçok diğer alanlarda iş birliğinin derinleştirilmesinin önemini vurguladılar. Taraflar ayrıca ortak ilgi alanlarına giren bölgesel ve küresel konular hakkında görüş alışverişinde bulundular.

11. Global Bakü Forumu

11. Global Bakü Forumu'na Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan teşrif etti. Fidan yaptığı konuşmada Türkiye'nin Azerbaycan ile ortaklığı ve Bakü'nün Avrupa'nın enerji güvenliğindeki önemli rolüne vurgu yaptı.

AZERBAJYAN'DA SEKTÖREL GELİŞMELER

• Azerbaycan'ın ulusal havayolu Şirketi "Azerbaijan Airlines" (AZAL), 17 Mart'ta Bakü'den Londra Gatwick Havaalanı'na uçuŐlara baŐladı. Havayolu, Bakü'den Gatwick havaalanına haftada üç kez – ÇarŐamba, Cuma ve Pazar günleri olmak üzere uçuŐlar gerçekteŐirecek. Yeni rotanın açılmasıyla birlikte AZAL, Bakü ve Londra arasındaki haftalık uçuŐ sayısını 6'ya çıkardı.

• Azerbaycan Devlet İstatistik Komitesi'ne göre; 2024 yılının Ocak-Şubat aylarında Azerbaycan'da 574 yolcu otomobili üretildi. Önceki yılın aynı dönemine kıyasla, yolcu otomobili üretimi 118 adet veya %25,9 arttı. Ocak-Şubat 2023'te bu gösterge 456 adetti. 2024 yılının 1 Mart itibarıyla, bitmiŐ ürün stoku 232 adetti. Bu gösterge aynı zamanda geçen yılın aynı dönemine kıyasla 233 adet veya 2 kat azaldı. 2023 yılının 1 Mart itibarıyla, bitmiŐ ürün stoku 465 adetti.

• Azerbaycan Devlet Gümrük Komitesi raporuna göre; Ocak-Şubat 2024'te Azerbaycan yaklaşık 83 milyon ABD doları değerinde 2,571 adet hibrit araç ithal etti. Azerbaycan'a ithal edilen hibrit araçların sayısının artmasının yanı sıra, fiyatları da geçen seneye kıyasla %54,6 yükselmiŐtir.

• 29 Şubat'ta bŐlayan ve 2 gün süren Hazar Enerji Kulübü'nün yeni yönetim kurulu seçimi sona erdi. 1059 kişinin katıldığı seçim sonuçlarına göre; Hazar Enerji Kulübü'nün yeni Yönetim Kurulu, Telman Aliyev (Hazar Enerji Kulübü), Zarifa Hamzayeva (Gazelli Grup), Rashad Abasov (ASE Grup), Natig PaŐayev (CASPEL), Fariz Sultan Ahmadi (By Mygroup Holding), İlgar Nuriyev (Vey-seloğlu), Asad Nasrullayev (Debet Safety) ve Sabina Aliyeva (GHRS) tarafından oluşturuldu.

AZERBAYCAN'DAKİ TÜRK ŞİRKETLERDEN HABERLER

7 Mart

Fintech Innovation Hub (FTIHUB), 7 Mart 2024 tarihinde Azerbaycan'da düzenlediği "Azerbaycan ve Türkiye E-Ticaret Forum 2024" etkinliğiyle, iki ülkenin e-ticaret sektöründeki paydaşları bir araya getirdi. Ticimax, TRPOS, Omreon, Starex, Fely ve Money Industries'in sponsorluğunda Four Seasons Hotel Bakü'de yapılan etkinlikte e-ticarette kişiselleştirmeden siber güvenliğe, ödeme sistemlerinden altyapı çözümlerine kadar pek çok konuda paneller gerçekleştirildi. Forumda, aralarında Azerbaycan E-ticaret Birliği ve E-Ticaret Altyapı Sağlayıcıları Derneği'nin temsilcilerinin yanı sıra, üst düzey şirket yöneticilerinin de olduğu 29 konuşmacı kürsüye çıktı.

"Azerbaijan Investment Company" OJSC ile Türkiye'nin en büyük cam ürünleri üreticilerinden biri olan "Gürok Grup" şirketler grubu arasında, Azerbaycan'da cam eşya üretim imkanlarını araştırmak üzere bir Mutabakat Zaptı imzalandı. Projenin ana hedefi, uluslararası standartlara uygun bir cam kap üretim fabrikası kurarak, yerli ve uluslararası gıda ve içecek üreticilerinin ihtiyaçlarını karşılamak, aynı zamanda ithalattan diğer ülkelere ihracata geçişi sağlamak olarak ifade edildi.

14 Mart

27 yılı aşkın yazılım geliştirme, sistem entegrasyonu ve teknoloji hizmetleri alanındaki deneyimiyle büyük bir Türk teknoloji şirketi olan Bilge Adam, Azerbaycan'da bir yan kuruluş açacağını bildirdi. "Technest" burs programı iş birliği çerçevesinde ilk faaliyetine Nisan 2024'te başlayacak olan şirketin, önümüzdeki yıllarda Azerbaycan'daki faaliyet ve hizmet alanlarını genişletmesi bekleniyor.

TÜRKİYE'DEKİ AZERBAJCANLI ŞİRKETLER

SOCAR, Türkiye'nin petrokimya sektöründe yeni yatırım projeleri uygulamayı planladığını açıkladı. SOCAR Türkiye Enerji CEO'su Elçin İbadov, SOCAR ve ortaklarının Türkiye'deki projelere 15 yıl içinde toplam 18.3 milyar ABD doları yatırım yaptığını belirterek, Türk enerjisi için önemli bileşenlerden biri olan petrokimya alanında yeni projeler geliştirileceği haberini verdi.

AZERBAJCAN GÜNCEL EKONOMİK VE TİCARİ GÖRÜNÜM

Azerbaycan Devlet İstatistik Komitesi verilerine göre; Ocak-Şubat 2024'te Azerbaycan'da deniz yoluyla 1,3 milyon ton yük ve 4,000 kişi taşındı. Aynı aylarda karayolu taşımacılığı ile 875,000 ton ithalat-ihracat yükü yaklaşık 1 milyar 791 milyon ABD doları değerine denk gelerek taşındı. Azerbaycan Devlet Gümrük Komitesi verilerine göre; Ocak-Şubat aylarında, Azerbaycan 138 yabancı ülke ile ticaret operasyonları yürüttü. Ocak-Şubat aylarında Azerbaycan'da 17,894 yabancı ticaret katılımcısı bulunmaktadır.

Dış Ticaret verilerine bakıldığında ise; Ocak-Şubat 2024 aralığında 2023'e göre %0,8 artışla 7 milyar 227 mil-

yon ABD doları değerinde ticari işlem gerçekleştirildi. Dış ticaret dönüşümünde ihracat 4 milyar 780 milyon ABD dolarını, ithalat ise 2 milyar 447 milyon ABD dolarını teşkil etmekte. Son 1 yılda, ihracat %5.8 artarken, ithalat %7.7 azaldı. Dış ticarete 2,333 milyon dolarlık pozitif bir bakiye oluşturuldu. Bu, geçen yıla göre %24.8 daha fazla.

Azerbaycan Devlet İstatistik Komitesi'ne göre; 2024 yılının Ocak-Şubat aylarında, Azerbaycan'da tüketici fiyat endeksi geçen yılın aynı dönemine göre %101,3 olarak gerçekleşti. 2024 yılının Ocak-Şubat aylarında, Azerbaycan Gayrisafi Yurtiçi Hasılası 10.91 milyar dolara denk gelmektedir. Yıllık bazda %5 artış göstermektedir.

Fosil Yakıtlar:

Azerbaycan Enerji Bakanı Parviz Şahbazov, Ocak-Şubat aylarında, Azerbaycan'ın 8.2 milyar metreküp gaz ürettiğini ve önceki döneme göre 240 milyon metreküp artış gösterdiğini belirtti. Bu miktarın 4.1 milyar metreküpü ihraç edildiğini bildiren Şahbazov, Ocak-Şubat 2024'te petrol kondensatı üretiminin 4.8 milyon ton olduğunu ve ihraç edilen hacmin ise 3.9 milyon tonu bulduğunu ifade etti.

Azerbaycan Devlet İstatistik Komitesi'ne göre; Ocak-Şubat 2024'te Azerbaycan ana doğal gaz boru hatları üzerinden yaklaşık 7,3 milyar metreküp gaz sevk edildi. Bakü-Tiflis-Erzurum boru hattı üzerinden iki ayda yaklaşık 3,5 milyar metreküp gaz taşındı. Bu rakam toplam doğal gaz ihracatının %48,8'ini oluşturmaktadır.

2024 yılının Ocak-Şubat aylarında, Azerbaycan'daki ana boru hatları 6 milyondan fazla ton petrol taşıdı. Baku-Tiflis-Ceyhan (BTC) boru hattı 4,7 milyon tondan fazla taşıyarak toplam hacmin %74,9'unu oluşturdu. Bu dönemde BTC boru hattı ile taşınan petrolün %82,2'si (3,882,200 ton) Azerbaycan kökenliken, %17,8'i (842,900 ton) Türkmenistan ve Kazakistan'dan geldi.

Ocak 2024'te Azerbaycan yaklaşık 28,058.72 ton petrol ürününü, 17,434.46 bin ABD doları değerinde ihraç etti.

TÜRKİYE-AZERBAYCAN GÜNCEL EKONOMİK İLİŞKİLER

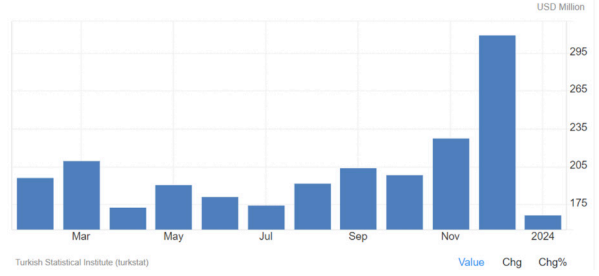
Türkiye Ticaret Bakanlığı verilerine göre; 2024 yılının Ocak-Şubat aylarında, Türkiye kimyasal ürün ihracatını geçen yılın aynı dönemine kıyasla %2,7 artırarak Azerbaycan'a 78,9 milyon dolar olarak gerçekleştirdi.

2024 Şubat ayında, Türkiye'nin Azerbaycan'a kimyasal ürün ihracatı 2023 yılının aynı ayına kıyasla %11,4 artarak 43,2 milyon dolara ulaştı. 2024 yılının Ocak-Şubat aylarında, Türkiye kimyasal ürün ihracatını geçen yılın aynı dönemine kıyasla %8,8 artırarak 5 milyon dolara çıkarmıştır.

Azerbaycan Enerji Bakanı Parviz Şahbazov, Ocak-Şubat 2024 döneminde Avrupa'ya 2,1 milyar metreküp, Türkiye'ye 1.4 milyar metreküp ve Gürcistan'a 0.6 milyar metreküp gaz ihraç edildiğini ve bu dönemde TANAP'ın Türkiye'ye 0.8 milyar metreküp gaz sağladığını bildirdi.

TÜİK verilerine göre; 2014-2024 arası Türkiye'den Azerbaycan'a yapılan ihracat ortalama 157,83 milyon ABD doları olmuştur. Ocak 2024'te 166,56 milyon dolar olan ihracat, 2023 Aralık ayında tüm zamanların en yüksek seviyesi olan 309,9 milyon dolar olarak kayıtlara geçmiştir.

Ocak 2024'te Azerbaycan'dan Türkiye'ye 477 milyon dolar ithalat ve Şubat 2024'te ise 343 milyon dolar ithalat gerçekleşmiştir.

Grafik: Türkiye'nin Azerbaycan'a olan ihracatı: Şubat 2023-Ocak 2024/ Milyon dolar

Yatırım:

Türk Ticaret ve Sanayi Odası verilerine göre; Azerbaycanlı iş insanlarının Türkiye'ye yatırımları dört kat arttı. Yatırım girdisi Ocak 2023'e yapılan 2,4 milyon liralık yatırıma kıyasla, Ocak 2024'te Türkiye'de kurulan Azerbaycanlı şirketler aracılığıyla 9,25 milyon lirayı buldu.

ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEM ETKİNLİK, FUAR HABERLERİ

• T.C. Ticaret Bakanlığı ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) koordinasyonunda, 1-4 Nisan 2024 tarihleri arasında Azerbaycan'ın Bakü şehrine bir ticaret heyeti düzenlenecektir. Azerbaycan (Bakü) Ticaret Heyeti ile Türk firmaları ile Azerbaycan arasında yeni iş birlikleri tesis edilmesi, pazar araştırması ile yeni iş ve yatırım fırsatlarını değerlendirmelerinin yanı sıra iki ülke arasındaki dış ticaret hacminin artırılması hedeflenmektedir.

• İzmir Ticaret Borsası 30 Nisan 2024 Salı günü saat 14.00'te Azerbaycan'da görev yapmakta olan Ticaret Müşavirlerinden; Ahmet ERDAL (Bakü Ticaret Baş müşaviri), Yakup SEFER (Bakü Ticaret Baş müşaviri), Murat YAMAN (Bakü Ticaret Baş müşaviri), Kadir GÜNDOĞDU (Gence Ticaret Ataşesi) ve Lütfü KOP (Nahçıvan Ticaret Ataşesi) ile Elektronik Sohbet Toplantısı'nda 'Azerbaycan Pazarına Giriş' konulu bir toplantı gerçekleştirecektir.

• Azerbaycan, 11-22 Kasım 2024 tarihleri arasında bölgede ilk kez Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'na (UNFCCC COP 29) ev sahipliği yapacak. Azerbaycan fosil yakıtlarda zengin olmasına rağmen, ülke sürdürülebilir bir enerji geleceğini ve yeşil bir ekonomiyi desteklemektedir. Bu doğrultuda, Paris Anlaşması'nı imzaladıktan sonra Azerbaycan, 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını %35 ve 2050 yılına kadar ise %40'a kadar azaltmayı hedeflemektedir.

2024 yılı, Azerbaycan'da "Yeşil Dünya Dayanışma Yılı" olarak ilan edildi. Bakü'nün uluslararası etkinlikler düzenleme konusunda deneyimli bir ülke olarak yüksek profilli rolü, Azerbaycan'ın böylesine önemli bir etkinliğe Bakü'de ev sahipliği yapma hedefini desteklemektedir.

DERİN ANALİZ

Mevcut Küresel Jeopolitik Riskler ve 'Orta Koridorun' Artan Önemi

Uluslararası konjonktür jeopolitik riskler bakımından değerlendirildiğinde; üçüncü yılına giren Rusya-Ukrayna savaşı ile Ekim 2023'te başlayan İsrail-Hamas arasındaki çatışmalar ve akabinde Kasım 2023'ten itibaren Yemen'deki Husilerin Kızıldeniz'deki gemilere yönelik füze saldırılarıyla iyice karmaşık bir görüntü sergilemektedir. Tüm bu riskler Covid-19 pandemisinin getirmiş olduğu ekonomik belirsizlik ve tedarik zincirlerindeki sapmaların arka planında cereyan etmektedir.

Jeopolitik risklerin etki alanı küresel ekonomiden, siyasi ve ekonomik yönetişimlere ve hatta küresel nakliye rotalarına kadar yayılabilmektedir. Son dönemde Rusya'ya Batı tarafından getirilen yaptırımlar enerji ticaretinde güzergahların değişmesine ve Kızıldeniz'deki Husilerin saldırıları ise nakliye rotalarının Süveyş Kanalı'nın bypass edilerek yeniden tasarlanmasına sebep olmuştur.

Kızıldeniz ve Süveyş Kanalı küresel nakliyat ve ticaret için hayati öneme sahip bağlantı noktalarıdır. Küresel konteyner nakliyat hacminin %30'u ve küresel ticaretin yaklaşık %15'i bu rotalardan geçmektedir. Kasım ayından bu yana Husilerin gerçekleştirildiği saldırılar

sonrasında Maersk Sealand, Hapag Llyod ve COSCO gibi dev şirketlere ait gemilerin oluşturduğu %90'lık bir grup, Güney Afrika'daki Ümit Burnu'nu dolaşmayı tercih etmektedir. Yapılan araştırmalar, Doğu Asya'dan Avrupa'ya teslimatlar için transit süresinin 10 güne kadar artabileceğini öne sürmektedir.

Rusya-Ukrayna Savaşı neticesinde ise Batıya yönelik kargo taşımacılığında ciddi bir düşüş yaşandığı belirtilmektedir. Nitekim 2023 yılında Kuzey Koridoru boyunca batıya doğru nakliye hacimleri bir önceki yıla kıyasla %51 azalmıştır.

Bu doğrultuda, OECD ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar 'Orta Koridor' olarak da bilinen Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Yolu (TITR)'nin uluslararası pazarlar için alternatif olup olmayacağı üzerine araştırmalar yapmaktadır. OECD 2040 yılına kadar 18.5 milyar Euroluk bir yatırımla yıllık 1.4 milyon TEU kargo taşınabileceğini belirtirken, Dünya Bankası 2030'a kadar Orta Koridor'un kargo hacmini üç katına çıkarabileceğini ileri sürmektedir.

Çin, Orta Asya, Hazar Denizi, Güney Kafkasya ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya uzanan ve Batı Çin ile Avrupa arasında Rusya üzerinden geçen Kuzey Koridorundan yaklaşık 2500 kilometre kısa olan Orta Koridor'un ana ülkeleri Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Gürcistan'dır. Birbirine bağlı karayolu, demiryolu ve deniz yollarının oluşturduğu bir ağ olan Orta Koridor, eski İpek Yolu'nun rotasını takip ederek; kargoyu Hazar Denizi'nin güneyinden İran üzerinden geçirecek, Kazakistan ve Türkmenistan'daki limanları kullanıp Azerbaycan'a ulaştırır. Oradan da Gürcistan limanlarından veya Türkiye'den Avrupa'ya ulaştırır.

Bu güzergahtaki kargo taşımacılığı jeopolitik risklerin de etkisiyle 2022'de rekor bir artış göstererek, bir önceki yıla göre iki buçuk kat artışla 1.5 milyon tona ulaşmıştır. 2023'ün başında ise; Orta Koridor üzerinden taşınan kargo miktarı 2022'nin aynı dönemine kıyasla %65'lik bir artışla 1 milyon tonu aşmıştır.

Bu çerçevede, Kazakistan uranyum ve ham petrol ihraç etmeye başlamış ve Orta Koridor, Çin ile Körfez ülkelerinin yanı sıra ABD ve Avrupalı ülkelerin de dikkatini çekmeye başlamıştır. Orta Koridoru Kuşak ve Yol İnisiyatifi bağlamında değerlendiren Çin için bu rota bir yandan Avrupa pazarlarına ihracat için alternatif yöntem diğer yandan Asya'dan doğal kaynaklar ithal etmek bakımından önem arz etmektedir.

Uluslararası nakliye bakımından Orta Koridor, Kızıldeniz rotasına kıyasla öncelikle güvenlik ve transit süreleri

bağlamında avantajlar sağlayabilmektedir. Dolayısıyla Rusya üzerinden 19 günlük yolculuk veya güney deniz rotaları boyunca 22-37 gün süren seyahate kıyasla öngörülen 14-18 gün transit süresi, Orta Koridoru ticari nakliyat için cazip bir alternatif haline getirmektedir.

Küresel jeo-ekonomik sistemin güven, hız ve makul fiyat ekseninde şekillendiği göz önünde bulundurulduğunda; Kızıldeniz ve Rusya-Ukrayna hadiseleri gibi jeopolitik riskleri minimize edebilmenin bir yolunun mevcut taşımacılık rotalarını çeşitlendirmek olduğunu belirtmek gerekir. Bu bağlamda uygun yatırımlar neticesinde Orta Koridor; hız, güven ve makul fiyat bakımından verimli bir alternatif sunabilir.

Orta Koridorun öngörülen avantajlarının yanı sıra pratikte birtakım dezavantajları da bulunmaktadır. Fazla sayıda sınır geçişi, modlar arası nakliyat işlemleri ve işleyişteki verimsizlikler ile İran gibi stratejik aktörleri dolaşması nedeniyle ülkelerin tasarrufunda bulunabilen uygulamalar olabilmemesi gibi riskleri de barındırmaktadır.

Ancak yine de sağlam bir altyapı ve kullanımın yaygınlaşması ile dünya üzerindeki dengelerin hızlıca değiştiği ve yeni ticaret ve enerji yollarının gerekliliğine hizmet etme potansiyelini barındırmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin önemli bir jeopolitik kavşak noktası olması ve Azerbaycan'ın enerji nakil hatları üssü olması gibi jeostratejik özellikleri Orta Koridor'da her iki ülkenin kilit durumunu pekiştirmektedir.

#İşimizTicariDiplomasi
#BusinessDiplomacy

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi
Skyland Sky Office No: 4 B Blok Kat: 21-22
Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

 /deikiletisim | www.deik.org.tr